

Zadeva C-25/21

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

15. januar 2021

Predložitevno sodišče:

Juzgado de lo Mercantil de Madrid n.º 2 (sodišče za gospodarske
spore št. 2 v Madridu, Španija)

Datum predložitvene odločbe:

30. november 2020

Tožče stranke:

ZA

AZ

BX

CV

DU

ET

Tožena stranka:

Repsol Comercial de Productos Petrolíferos, S. A.

Predmet postopka v glavni stvari

Tožba za ugotovitev ničnosti v skladu s členom 101(2) PDEU dogovora o izključni dobavi goriv bencinskemu servisu v lasti tožečih strank, vsebovanega v več zaporedno sklenjenih pogodbah, zaradi kršitve člena 101(1) PDEU, in odškodnina za nastalo škodo.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z razlago – Člen 267 PDEU – Pristojnost – Člen 101(1) in (2) PDEU – Uredba (ES) št. 1/2003 – Člen 2 – Odškodninska tožba – Tožba za ugotovitev ničnosti – Dokazna sredstva – Dokazno breme – Nacionalna sodna praksa, ki v okviru tožb za ugotovitev ničnosti pravnomočnih odločb nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, ne šteje za neizpodbojni dokaz kršitve“

Vprašanja za predhodno odločanje

1. **Ali je treba**, če tožeča stranka dokaže, da njeno pogodbeno razmerje v zvezi z izključno dobavo in poslovanjem pod blagovno znamko (v obliki komisijske prodaje ali pa dokončne prodaje z referenčno ceno-preprodaja s popustom) z družbo REPSOL spada pod ozemeljski in časovni okvir, ki ga je analiziral nacionalni organ, pristojen za konkurenco, **šteti, da na pogodbeno razmerje vpliva odločba sodišča za varstvo konkurence z dne 11. julija 2001 (zadeva 490/00 REPSOL) in/ali odločba nacionalne komisije za konkurenco z dne 30. julija 2009 (zadeva 652/07 REPSOL/CEPSA/BP), saj se zahteve iz člena 2 Uredbe (ES) št. 1/2003 v zvezi z dokaznim bremenom glede kršitve na podlagi teh dveh odločb štejejo za izpolnjene?**
2. Ali mora biti v primeru pritrdilnega odgovora na prejšnje vprašanje in če se v konkretnem primeru dokaže, da na pogodbeno razmerje vpliva odločba sodišča za varstvo konkurence z dne 11. julija 2001 (zadeva 490/00 REPSOL) in/ali odločba nacionalne komisije za konkurenco z dne 30. julija 2009 (zadeva 652/07 REPSOL/CEPSA/BP), nujna posledica ugotovitev ničnosti pogodbe v skladu s členom 101(2) PDEU?

Navedene določbe prava Unije

Člen 101(1) in (2) PDEU

Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe: zlasti uvodni izjavi 5 in 22 ter člen 2

Direktiva 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije: zlasti uvodne izjave 3, 4, 11, 14 in 34 ter implicitno člen 9

Navedene določbe nacionalnega prava

Ley 16/1989, de 17 de julio, de Defensa de la Competencia (zakon 16/1989 z dne 17. julija o varstvu konkurence) (v nadaljevanju: LDC iz leta 1989): člen 1(1)

Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia (zakon 15/2007 z dne 3. julija o varstvu konkurence) (verjetno v različici iz leta 2017; v nadaljevanju: LDC iz leta 2007): člen 75(1)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

Uvodno pojasnilo

- 1 Predložitveno sodišče je leta 2019 vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v okviru istega postopka v glavni stvari. S sklepom Sodišča z dne 28. oktobra 2020, Repsol Comercial de Productos Petrolíferos (C-716/19, neobjavljen, EU:C:2020:870), je bil predlog razglašen za nedopusten, ker v bistvu ni izpolnjeval zahtev iz člena 94 Poslovnika Sodišča. Cilj tega predloga za sprejetje predhodne odločbe je izpolniti te zahteve.

Liberalizacija naftnega sektorja

- 2 Leta 1927 je bil v Španiji vzpostavljen državni monopol nad naftnimi derivati, katerega upravljanje je bilo zaupano družbi Compañía Arrendataria del Monopolio de Petróleos, S. A. (CAMPSA).
- 3 V okviru tega monopola se je leta 1970 vzpostavil sistem državnih koncesij za maloprodajo naftnih proizvodov na bencinskih servisih, ki ga je prav tako upravljala družba CAMPSA.
- 4 Glede na predviden vstop Španije v Evropsko gospodarsko skupnost (EGS) in liberalizacijo naftnega sektorja leta 1984 se je državnim rafinerijam (med njimi tožeči stranki, družbi REPSOL) dovolilo, da postanejo delničarke družbe CAMPSA. Tako so se rafinerije znašle v privilegiranem položaju in so začele, ker so pričakovale liberalizacijo trga, med takratnimi koncesionarji bencinskih servisov spodbujati sklenitev pogodb za pristop k njihovim mrežam.
- 5 Leta 1991 so se s soglasjem Evropske komisije sredstva družbe CAMPSA razdelila med več podružnic rafinerij, ki so vstopile v pravice in obveznosti družbe CAMPSA, kakor so izhajale iz pogodb, ki jih je ta podpisala z lastniki bencinskih servisov.
- 6 Leta 1993 se je postopek liberalizacije končal: razglasilo se je prenehanje državnega monopola in popolna liberalizacija dejavnosti sektorja. Prenehanje monopola je za koncesionarje pomenilo prenehanje pravic in obveznosti, ki so izhajale iz koncesij.

Sporne pogodbe

- 7 Med omenjenim postopkom liberalizacije in po njem je oseba KN s toženo stranko, družbo REPSOL, podpisala štiri pogodbe (leta 1987, 1996, 1997 in 2001)

o izključni dobavi goriv bencinskemu servisu v Galiciji, katere lastnica je bila oseba KN. Pozneje so tožeče stranke, dediči osebe KN, podpisale dve podobni pogodbi z družbo REPSOL (leta 2006 in 2009, v tem zadnjem primeru za pet let).

- 8 Čeprav so bil prve [tri] pogodbe opredeljene kot pogodbe o preprodaji ali dokončni prodaji (glede na to, da je bil proizvod, ko je bil dobavljen, v lasti osebe KN, ki je prevzela tveganje, povezano z dobavljenimi proizvodi), je bilo v njih določeno, da lastnik bencinskega servisa prejme plačilo v obliki provizije. In sicer se je v drugi pogodbi družba REPSOL zavezala, da bo sporočila „priporočeno“ maloprodajno ceno (MC), ki se bo ujemala z MC, priporočeno bencinskim servisom z istimi značilnostmi na istem geografskem območju. Ceno, ki jo je morala oseba KN plačati družbi REPSOL za proizvod, je bila rezultat tega, da se je od „priporočene“ MC odštel popust. Nazadnje se je v prvih pogodbah, ki sta jih podpisali stranki, finančna ureditev v pogodbi spremenila iz preprodaje v komisijsko prodajo, pri čemer se je spremenilo samo plačilo lastniku.
- 9 V naslednjih treh pogodbah, ki so že poimenovane kot „komisijske“, je finančna ureditev vključevala samo „domnevno“ provizijo, saj je komisionar prevzel tveganje, povezano s proizvodom, in je moral vnaprej plačati znesek za naročene proizvode (MC, ki jo je določila družba REPSOL, minus provizija za vse dobavljene litre) ne glede na to, kdaj ga je dejansko prodal potrošniku. Poleg tega je bilo vzdrževanje in zamenjava naprav strošek komisionarja, saj je bil njihov lastnik. V vseh pogodbah se je komisionarju uradno priznala možnost, da daje popuste na račun svoje provizije, vendar se je znesek, ki ga je bilo treba plačati za proizvode družbi REPSOL, izračunal tako, da se je provizija odbila od MC, ki jo je določila družba REPSOL.

Upravni in sodni postopki na področju konkurence

- 10 Sklenitev pogodb z bencinskimi servisi po liberalizaciji sektorja je bila povod za več postopkov. Aprila 1999 je andaluzijsko združenje lastnikov bencinskih servisov Servicio de Defensa de la Competencia (služba za varstvo konkurence, v nadaljevanju: SDC) poslalo dopis, v katerem je prijavilo družbi REPSOL in CEPESA (druga rafinerija) zaradi kršitve nacionalne zakonodaje in zakonodaje Skupnosti o varstvu konkurence. Kar zadeva družbo REPSOL, je bila ta prijava rešena z odločbo Tribunal de Defensa de la Competencia (sodišče za varstvo konkurence, v nadaljevanju: TDC) z dne 11. julija 2001 (zadeva 490/00 REPSOL).
- 11 S to odločbo je TDC odločilo, da je družba REPSOL storila kršitev z ravnanjem, prepovedanim s členom 1(1) LDC iz leta 1989, ko je določila MC za goriva distributerjem, ki so z njo sodelovali v okviru domnevne komisijске prodaje ali trgovskega zastopanja, in družbi REPSOL odredilo, naj ne določa več cen v zvezi z bencinskimi servisi, s katerimi je sklenila pogodbe s podobnimi značilnostmi.
- 12 Družba REPSOL je to odločbo izpodbijala pred Audiencia Nacional (nacionalno kazensko in upravno sodišče) (pritožba št. 866/01), ki je pritožbo 11. julija 2007

zavrnilo. Družba REPSOL je vložila kasacijsko pritožbo (pritožba št. 6188/2007) pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče), ki je 17. novembra 2010 prav tako izdalo zavrnilno odločbo.

- 13 Medtem ko so sodni postopki še tekli, je družba REPSOL novembra 2001 vsem „domnevnim“ komisionarjem njenega omrežja, vključno s tožečimi strankami, poslala dopis, v katerem je navedla, da namerava izpolniti odredbe iz odločbe TDC iz leta 2001, in je distributerjem-komisionarjem svojega omrežja uradno priznala možnost, da dajejo popuste na račun svoje provizije. TDC je z odločbo iz leta 2006 štelo odredbe iz odločbe iz leta 2001 s poslanim navedenim obvestilom za izpolnjene, vendar je opozorilo, da SDC izvaja preiskavo, da bi ugotovila, ali se reforme, ki jih je razglasila družba REPSOL, dejansko izvajajo. V tej preiskavi se je potrdilo, da je tožena stranka še naprej kršila pravila varstva konkurence, ki veljajo v nacionalni zakonodaji in zakonodaji Skupnosti.
- 14 Zato je Comisión Nacional de Competencia (nacionalna komisija za konkurenco, v nadaljevanju: CNC) (sedaj Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia – nacionalna komisija za trge in konkurenco, v nadaljevanju: CNMC) z odločbo z dne 30. julija 2009 družbi REPSOL, skupaj z družbama CEPESA in BP OIL ESPAÑA (ki ju je prav tako preiskovala) naložila globo, ker „je posredno določala maloprodajno ceno neodvisnim podjetjem, ki delujejo pod njeno blagovno znamko, s čimer je zmanjšala konkurenčnost med bencinskimi servisi iz njene mreže ter preostalimi bencinskimi servisi“, ter ji naložila, naj opusti očitano ravnanje.
- 15 Odločbo CNC z dne 30. julija 2009 je sodišče potrdilo in je torej pravnomočna.
- 16 V postopku naknadnega nadzora je CNMC izdala tri odločbe (z dne 20. decembra 2013, ki je pravnomočna, saj jo je februarja 2020 potrdil tretji senat Tribunal Supremo (vrhovno sodišče), z dne 27. julija 2017 in z dne 12. junija 2020). Iz teh odločb je razvidno, da je družba REPSOL več kot 10 let še naprej ravnala nezakonito.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 17 Tožeče stranke so vložile tožbo za ugotovitev ničnosti pogodb, ki so jih stranke sklepale zaporedoma, z odškodninskim zahtevkom za povzročeno škodo, ker je družba REPSOL neposredno ali posredno določala MC za goriva, ki jih je izključno dobavljala bencinskim servisom, katerih lastnice so, torej zaradi kršitve člena 101(1) PDEU. Kot dokaz nezakonitega ravnanja so predložile pravnomočni odločbi nacionalnega organa za varstvo konkurence (odločba TDC iz leta 2001 in odločba CNC iz leta 2009; v nadaljevanju skupaj: zadevni odločbi).

Kratka predstavitev razlogov za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 18 Pojasniti je treba dokazno vrednost, ki jo Uredba št. 1/2003 pripisuje dejstvom, ki so bila razglašena za dokazana v pravnomočni odločbi nacionalnega organa države članice Evropske unije, pristojnega za konkurenco, v okviru postopka izvajanja člena 101 PDEU.
- 19 Kot je bilo pojasnjeno, so tožeče stranke pri uveljavljanju ničnosti pogodb, sklenjenih z družbo REPSOL, kot dokaz nezakonitega ravnanja te družbe predložile zadevni odločbi, ki sta bili sodno potrjeni in sta pravnomočni. A ti odločbi sta bili izdani v okviru upravnega postopka, v katerem se niso analizirale konkretne pogodbe tožečih strank.
- 20 V skladu s členom 2 („Dokazno breme“) Uredbe št. 1/2003 v vseh nacionalnih postopkih in postopkih Skupnosti za uporabo člena 101 PDEU kršitve iz odstavka 1 navedenega člena 101 PDEU dokazuje stranka ali organ, ki kršitev zatrjuje. Ta ista ideja je izražena v uvodni izjavi 5 te uredbe.
- 21 Predložitveno sodišče meni, da je na podlagi Uredbe št. 1/2003 jasno, da je dokazno breme v zvezi z dokazovanjem nezakonitega ravnanja na področju konkurence na tožeči stranki. Vendar se sprašuje, ali je mogoče, da je ta dolžnost predložitve dokazov izpolnjena, če se dokaže, da osebna veljavnost pravnomočnih odločb nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, zajema zadevno pogodbeno razmerje.
- 22 V zvezi s tem navede, da oddelek 28 Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) v sodbi št. 381/2020 z dne 17. julija 2020, ki jo je izdalo na pritožbeni stopnji v okviru postopka, podobnega temu, odločbam nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, ni priznalo nobene dokazne vrednosti. V navedeni sodbi je Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) navedlo, da je naloga tožeče stranke, da dokaže obstoj in okoliščine sklenjenih pogodb oziroma neposredno ali posredno izvajanje pritiska, ki naj bi ga tožena naftna družba izvajala nad tožečo stranko. Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) meni, da v civilnem postopku, ko se poskuša doseči ugotovitev ničnosti posameznega pogodbenega razmerja, ni dovolj navajati splošnih ugotovitev o delovanju komercialnega omrežja, ki se lahko izpeljejo iz upravnega spisa, temveč je treba izvesti posamezno analizo pogodbenega razmerja, ki je predmet spora, in dokazati, da je bil prav lastnik bencinskega servisa, ki je tožeča stranka, ne pa neka druga oseba, oškodovanec zaradi prakse določanja cen. Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) meni, da upravni postopki CNC, vključno s tistimi, ki so jih nato potrdila upravna sodišča, nikakor ne morejo povzročiti avtomatične civilnopravne ničnosti popolnoma vseh pogodb o poslovanju pod blagovno znamko, ki jih sklenejo naftne družbe, ki so bile predmet upravnih postopkov. Nasprotno, Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) meni, da bi se znašli v absurdnem položaju, če bi se štelo, da lahko upravne odločbe – na primer zadevni

odločbi – neizogibno pripeljejo do ničnosti milijonov pogodb o dobavi, ki so jih podpisale različne naftne družbe, ne da bi se upoštevalo konkretno razmerje, ki izhaja iz vsake pogodbe. Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) na koncu poudari, da se v civilnih pravnih, kakršna je ta, ki jo obravnava, vlagajo ničnostne tožbe (*stand alone*), ne pa odškodninske tožbe zaradi kršitve pravil Skupnosti o varstvu konkurence (*follow on*), v katerih gre samo za povrnitev škode oškodovancu zaradi kršitve, ki so jo organi za nadzor svobodne konkurence že odkrili.

- 23 Predložitveno sodišče meni, da za Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu) ni dovolj dokazati, da osebna veljavnost odločbe nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, zajema zadevni bencinski servis, ampak je treba civilnemu sodišču vsekakor predložiti dokaze, ki so bili del preiskave v okviru konkretnega upravnega postopka. Tako odločbe nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, kljub temu da jih je potrdilo sodišče, za civilno sodišče ne pomenijo niti znaka nezakonitega ravnanja, kljub temu da je bilo v postopkih, ki so se končali z zadevnimi odločbami, ugotovljeno nezakonito ravnanje v zvezi z vsemi servisi, ki naj bi bili „komisionarji“ mreže pod blagovno znamko REPSOL.
- 24 Predložitveno sodišče navaja, da je ta težava pri odškodninskih tožbah očitno razrešena, saj v skladu z Direktivo 2014/104 po njenem prenosu v člen 75(1) LDC iz leta 2007 „kršitev konkurenčnega prava, ugotovljena s pravnomočno odločbo španskega organa, pristojnega za konkurenco, ali pritožbenega sodišča, velja za neovrgljivo dokazano v primeru odškodninske tožbe, vložene pred sodiščem“.
- 25 Čeprav predložitveno sodišče priznava, da v tem postopku ne gre samo za odškodninsko tožbo, temveč za ničnost pogodb na podlagi člena 101(2) PDEU, meni, da ima zanikanje dokazne vrednosti pravnomočnih odločb nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, dvojno posledico: ohranitev pogodb, s katerimi se krši člen 101 PDEU, in nepovrnitev škode oškodovancu zaradi prepovedanega ravnanja, s čimer pride do neupravičene obogatitve kršitelja.
- 26 Zato dvomi o tem, ali je strogot Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu), ki jo je uporabilo pri dokazovanju, v primeru tožb za ugotovitev ničnosti v skladu s pravom Unije. Ne dvomi, da je treba izpolniti zahtevo v zvezi z dokaznim bremenom, določeno v členu 2 Uredbe št. 1/2003, vendar se sprašuje, ali bi bilo navedeno zahtevo mogoče šteti za izpolnjeno, če se dokaže, da zadevna pogodba ustreza sankcioniranim ravnanjem in vrsti analiziranih pogodb (izključna dobava in poslovanje pod blagovno znamko) enega od sankcioniranih podjetij (REPSOL) v obdobju, ki je bilo analizirano v odločbah (od 1999 do 2019) in na ozemlju, kjer je prišlo do kršitve (Španija). Ozka razlaga te določbe bi povzročila vrsto *probatio diabolica*, ki ne bi moglo biti uspešno.
- 27 Predložitveno sodišče opozarja na neposredni učinek člena 101 PDEU in zagovarja, da se načeli učinkovitosti in enakosti glede na to, da sta omenjeni v

uvodnih izjavah Direktive 2014/104, uporabita tudi za tožbe za ugotovitev ničnosti.

- 28 Predložitveno sodišče na koncu navede, da ni sodišče zadnje stopnje, vendar pa bi Audiencia Provincial de Madrid (sodišče province v Madridu), ki bo na drugi stopnji preverjalo njegovo sodbo, v praksi lahko bilo glede na to, da je kasacijska pritožba izredno pravno sredstvo, in glede na to, da je prvi senat Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) zaporedoma odločil, da ni dopustno preverjati sodb, izdanih na pritožbeni stopnji, v zvezi z določitvijo MC in v zvezi z vrednostjo, ki jo morajo v španskem pravu imeti odločbe nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco.

DELOVNI DOKUMENT